



Міжнародний гуманітарний університет
Факультет стоматології та фармації
Кафедра загальної та клінічної фармакології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Латинська мова

Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>226 «Фармація, промислова фармація»</u>
Назва освітньої програми	<u>Фармація</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський) рівень</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Іванова Тетяна Володимирівна	0664586294	SvanovaTet@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Латинська мова була та продовжує залишатися основною термінологічною мовою у всіх галузях медичної науки. Знання елементів латинської мови у значній мірі полегшує студентам та лікарям читання та розуміння медичної літератури написаною будь-якою іноземною мовою. Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є практичні заняття та самостійна робота студентів (СРС).

Мета вивчення – Формування професійно-орієнтованої комунікативної компетентності та засвоєння базових знань з фармацевтичної та медичної термінології з перспективою їх подальшого використання у професійній діяльності.

Пререквізити: базується на вивченні студентами української, англійської мови,.

Постреквізити: застосовувати знання для класифікування ЛР та ЛРС за хімічним складом біологічно активних речовин та загальних правил заготівлі ЛРС, що є необхідно у роботі фармацевта.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Латинська мова» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми у професійній фармацевтичній та/або дослідницько-інноваційній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефахової аудиторії.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземними мовами (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 6. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

Навчальна дисципліна Латинська мова забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

РН 4. Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань професійної діяльності.

РН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

РН 8. Здійснювати професійне спілкування сучасною українською літературною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової направленості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Семинарські заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	28/12	28/14	64/94	1	2	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Латинський алфавіт. Голосні та приголосні. Наголос. Вживання великої літери.	20	6	6	8	18	2	2	12
Тема 2. Іменник. Прийменник.	20	6	6	8	18	2	2	12
Тема 3. Прикметник. Прислівник. Займенник	20	6	6	8	18	2	2	12
Тема 4. Дієслово..	20	6	6	8	18	2	2	12
Тема 5. Числівник	20	6	6	8	18	2	2	12
Тема 6. Рецептатура	20	6	6	8	14		2	12
Тема 7. Лікарські форми	12	2	2	8	13		1	12
Тема 8. Елементи синтаксису	12	2	2	8	11		1	10
Усього годин	120	28	28	64	120	12	14	94
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН/ЗАЛІК								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна/заочна форма
1	Словникова форма латинських іменників.	6/2
2	Словникова форма. Неозначена форма. Визначення основи, дієвідміни. Відмінювання дієслів у теперішньому часі дійсного способу активного та пасивного станів. Утворення форм наказового способу однини та множини	6/2

	чотирьох дієвідмін. Застосування наказового способу у рецептурі.	
3	Функції іменників у складі фармацевтичних термінів.	6/2
4	Іменники III відміни у фармацевтичній термінології.	6/2
5	Функції прикметників у складі фармацевтичних термінів.	6/2
6	Вживання дієприкметників у фармацевтичній термінології..	6/2
7	Вживання прислівників у фармацевтичній термінології.	2/1
8	Структура рецепта. Назви та зміст частин рецепта	2/1
	Всього	28/14

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Латинська мова» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Латинський алфавіт. Голосні та приголосні. Наголос. Вживання великої літери.	8/12
2	Іменник. Прийменник.	8/12
3	Прикметник. Прислівник. Займенник	8/12
4	Дієслово..	8/12
5	Числівник	8/12

6	Рецептура	8/12
7	Лікарські форми	8/12
8	Елементи синтаксису	8/10
Всього		64/94

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит (залік)
--	---

Питання до іспиту

1. Латинський алфавіт.
2. Класифікація звуків. Правила вимови голосних.
3. Диграфи і дифтонги, які слугують для позначення голосних звуків.
4. Особливості вимови приголосних.
5. Правила вимови буквсполучень латинського і грецького походження.
6. Уживання прописної літери в медичній латині.
7. Складоподіл. Правила довготи і короткості. Довгі і короткі суфікси.
8. Наголос. Особливості наголосу у словах грецького походження.
9. Загальні відомості про науковий термін. Диференціація понять «термін» і «номенклатурне найменування».
10. Морфологічні категорії іменників. Правило запису іменників у словник, у тому числі односкладових іменників III відміни. Правило визначення основи іменників.
11. Синтаксична конструкція «неузгоджене означення». Способи перекладу українською мовою.
12. Морфологічні категорії прикметників. Правило визначення основи прикметників, у тому числі, прикметників з одним родовим закінченням.

13. Прикметники з недостатніми ступенями порівняння в анатомічній номенклатурі. Особливості вживання прикметників *maior, us* і *minor, us* в анатомічній номенклатурі.
14. Синтаксична конструкція «узгоджене означення». Правило перекладу українською мовою.
15. Структура кількаслівних термінів і номенклатурних найменувань з різними типами синтаксичного зв'язку.
16. Характеристика I відміни. Відмінкові закінчення. Винятки з правила про рід.
17. Іменники I грецької відміни.
18. Загальні відомості про прийменник. Найбільш уживані прийменники з *Acc.* і *AbI.* Уживання прийменників *in* і *sub.*
19. Характеристика II відміни. Відмінкові закінчення. Правило середнього роду. Винятки з правила про рід.
20. Субстантивация.
21. Скорочення анатомічних назв-іменників I-ї, II-ї і III-ї відмін, прийняті в НА.
22. Прикметники I групи. Пасивні дієприкметники минулого часу в анатомічній номенклатурі.
23. Характеристика іменників III відміни. Особливості словникової форми.
24. Характерні ознаки приголосного, голосного і мішаного типів іменників III відміни. Відмінкові закінчення кожного типу.
25. Закінчення іменників чоловічого роду III-ї відміни в *Nom. sing.* і варіанти цих закінчень в *Gen. sing.* Найважливіші винятки з правила про рід. Граматична будова латинських назв м'язів за їхньою функцією. Моделі утворення і способи перекладу.
26. Закінчення іменників жіночого роду III-ої відміни в *Nom. sing.* і варіанти цих закінчень в *Gen. sing.* Найважливіші винятки з правила про рід. Зубна формула і латинські скорочення назв зубів, прийняті для її запису.
27. Закінчення іменників середнього роду III-ї відміни в *Nom. sing.* і варіанти цих закінчень в *Gen. sing.* Винятки з правила про рід.
28. Особливості відмінювання грецьких іменників на “-sis” і латинських типу *febris.*
29. Особливості відмінювання іменників середнього роду III відміни на –ma (типу *gramma, atis n*)
30. Особливості відмінювання іменника *vas, vasis n.*
31. Прикметники III відміни.

32. Активні дієприкметники теперішнього часу в анатомічній номенклатурі.
33. Ступені порівняння прикметників.
34. Прикметники, які утворюють ступені порівняння від суплетивних основ.
35. Прикметники з неповними ступенями порівняння в медичній термінології.
36. Загальні відомості про латинський прислівник. Ступені порівняння прислівників.
37. Загальні відомості про латинське дієслово. Особливості словникової форми дієслів у латинській мові медицини. Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану.
38. Характеристика IV відміни іменників. Відмінкові закінчення. Винятки з правила про рід. Утворення іменників IV відміни від основи супіна.
39. Характеристика V відміни іменників. Відмінкові закінчення. Винятки з правила про рід.
40. Загальні відомості про словотвір. Латинські прийменники в ролі префіксів. Латинські префікси числівникового походження. Грецькі префікси. Грецькі префікси числівникового походження.
41. Поширені у фаховому мовленні медичного працівника загальні терміни, скорочення і сталі вирази.
42. Загальне поняття про рецепт. Структура рецепта. Рецептурні кліше. Правила оформлення латинської частини рецепта. Прості та складні рецепти. Спеціальні позначення в рецепті. Виписування рецептів розгорнутим і згорнутим способом. Поняття про магістральні й офіційні лікарські засоби. Поняття про способи призначення лікарських засобів та основні шляхи введення лікарських речовин в організм.
43. Основні правила, яких необхідно дотримуватися при виписуванні рецептів зі скороченнями. Поширені рецептурні скорочення.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання

Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	--/	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	--/	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необгрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E	незадовільно	не зараховано
35-59 (3)	Fx		
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Латинська мова та основи фармацевтичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, В.Г. Синиця, Дз. Коваль-Гнатів та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. — К.: ВСВ “Медицина”, 2016.—352 с.

2. Світлична, Є. І. Латинська мова : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / Є. І. Світлична, І. О. Толок. – 3-тє вид., випр. та допов. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2014. –432 с.

Допоміжна

1. Паласюк Г.Б., Чолач В.В. Латинська мова: Підручник. – Тернопіль: “Укрмедкнига”, 2000. – 344 с.

2. Краковецька Г.О., Бобирьов В.М., Беляєва О.М. Латинська мова. Рецепттура. Клінічна термінологія.-К.: Здоров'я, 1999. – 358с.

3. Гулько Р. Багатомовний словник лікарських рослин семи європейськими мовами. Латинсько-українсько-російсько-англійсько-німецько-французько-польський. – Львів: Ліга-Прес, 2007. – XXIV + 611 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Міністерство освіти України. Режим доступу до Веб-сторінки: <http://mon.gov.ua>

2. Міністерство освіти і науки України. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/baza.html>

3. Міністерство охорони здоров'я. Режим доступу до Веб-сторінки: <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>

4. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації –

http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf

5. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>).

6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Режим доступу до Веб-сторінки:<http://mon.gov.ua/content/Діяльність/Реформа%20освіти/07-metod-rekomendacziyi.doc>